

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Zemkovej PhD. a zo sudkýň JUDr. Nory Halmovej a JUDr. Petry Príbelskej PhD. v právnej veci navrhovateľa: **V. Š.**, bytom Š., proti odporcovi: **Centrum právnej pomoci**, so sídlom Nám. Slobody 12, Bratislava, **Kancelária Nitra**, Štefánikova trieda 88, Nitra, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu č. 972/2014-KaNR zo dňa 25. februára 2014, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 27Sp/25/2014-35 zo dňa 13. januára 2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 27Sp/25/2014-35 zo dňa 13. januára 2015 **potvrďuje**.

Navrhovateľovi právo na náhradu trov odvolacieho konania **nepriznáva**.

Odôvodnenie

I.

Krajský súd v Banskej Bystrici v konaní č. 27Sp/25/2014-35 zo dňa 13.01.2015 rozhodnutie odporcu č. 972/2014-KaNR zo dňa 25.02.2014 potvrdil podľa § 250q ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) a navrhovateľovi náhradu trov konania,

ani oslobodenie od súdneho poplatku nepriznal. Odporca rozhodnutím č. 972/2014-KaNR, r.z. 11521/2014 zo dňa 25.02.2014 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“) o žiadosti navrhovateľa ako žiadateľa o poskytnutie právnej pomoci doručenej odporcovi dňa 10.01.2014 rozhodol tak, že navrhovateľovi nepriznal nárok na poskytnutie právnej pomoci s poukazom na § 10 ods. 5 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (Živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zák. č. 8/2005 Z. z. (ďalej len „zákon č. 327/2005 Z. z.“).

Krajský súd v odôvodnení rozhodnutia poukázal na ustanovenia § 3 ods. 1, § 6 ods. 1 a 2, § 8, § 10 ods. 1, 5 a 6, § 25 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z.; § 236 ods. 1, § 237 ods. 1 a 2, § 238 ods. 1 - 3 O.s.p., čl. 2 ods. 2, čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“), § 25 ods. 2, § 49, § 53 ods. 1 - 3 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu SR (ďalej len „zákon č. 38/1993 Z. z.“), o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov a uviedol, že preskúmaním veci v medziach a z dôvodov uvedených v odvolaní dospel k záveru, že odporca vec správne právne posúdil a vo veci rozhodol v súlade s vyššie citovanou právnou úpravou, pričom odvolacie dôvody súd nepovažoval za také, ktoré by mohli mať za následok zrušenie napadnutého rozhodnutia. Odporca dostatočne zistil skutkový stav veci a na jeho základe vyvodil aj správny právny záver, s ktorým sa krajský súd stotožnil.

Uviedol, že pojem zrejmej bezúspešnosti v spore bol v slovenskom právnom poriadku pôvodne obsiahnutý len v § 138 ods. 1 O.s.p. v súvislosti s posudzovaním žiadosti účastníka konania o oslobodenie od platenia súdnych poplatkov, pričom O.s.p. pre priznanie oslobodenia od platenia súdnych poplatkov vylučuje zrejme bezúspešne uplatňovanie alebo bránenie práva. V O.s.p. však nie je konkrétne upravené, čo je potrebné pod týmto pojmom rozumieť. Zákon č. 327/2005 Z. z. príkladom uvádza, na ktoré skutočnosti je potrebné prihliadať pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu, pretože jednou z podmienok pre priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci je skutočnosť, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu. Pri aplikácii § 138 O.s.p. všeobecné sudy judikovali, že o zrejmu bezúspešnosť sa jedná najmä vtedy, ak už zo skutkových tvrdení žiadateľa je nepochybné, že mu vo veci nemôže byť vyhovené. Posudzovanie splnenia zákonných podmienok na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti podľa § 6 zákona č. 327/2005 Z. z. je výsledkom správnej úvahy správneho orgánu, k čomu sa nevyžaduje

vykonávanie dôkazov podľa § 120 a nasl. O.s.p. ohľadne samotného nároku (práva), o ktorom sa rozhoduje v základnom konaní, v ktorom žiadateľ žiada o poskytnutie právnej pomoci. Súd v preskúmovacom konaní skúma iba to, či rozhodnutie správneho orgánu vydaného na základe správneho uváženia nevybočilo z medzí a hľadísk stanovených zákonom. V prejednávanom prípade sú tieto upravené v ust. § 6 ods. 1 v spojení s § 8 zákona č. 327/2005 Z. z., v ktorých ustanoveniach sú určené zákonné podmienky pre možnosť poskytnutia právnej pomoci, vrátane podmienky, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu. Správny orgán je v zmysle § 47 ods. 3 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (ďalej len „Správny poriadok“) v odôvodnení svojho rozhodnutia povinný uviesť, ako použil správnu úvahu pri použití právnych predpisov, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov smerujúcich k preukázaniu splnenia podmienok pre priznanie nároku na právnu pomoc, k objasneniu skutočného stavu veci a k zisťovaniu podkladov pre rozhodnutie. Správny orgán pritom vykonáva dokazovanie podľa § 32 a nasl. Správneho poriadku, na ktorého použitie odkazuje ust. § 25 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z.

Odporca sa v danom prípade zaoberal posudzovaním otázky zrejmej bezúspešnosti sporu, keďže zákon č. 327/2005 Z. z. stanovil ako jednu z podmienok pre možnosť priznania nároku na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, že nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu. Účelom prijatia zákona č. 327/2005 Z. z. bolo okrem iného zabezpečiť prístup súdu tým žiadateľom v hmotnej núdzi, ktorým evidentne hrozí ujma na ich právach z dôvodu, že nemajú finančné prostriedky na zaplatenie právneho zastúpenia v ich veci. Skúmanie otázky možného reálneho poškodenia ich práv, resp. právom chránených záujmov súvisí s tým, či by mohli byť úspešní (s prihliadnutím na hmotnoprávne a procesnoprávne predpisy) vo veciach, v ktorých žiadajú priznanie, resp. poskytnutie právnej pomoci. Posúdenie tejto otázky patrí do právomoci odporcu, ktorý musí každú vec posudzovať individuálne a to s prihliadnutím na osobitosti jednotlivých prípadov.

Odporca vyvodil existenciu zrejmej bezúspešnosti z toho, že ústavnú sťažnosť síce žiadateľ podal v zákonom stanovenej lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, avšak žiadateľ nevyužil opravných prostriedkov, ktorý mu O.s.p. na ochranu jeho práv účinne poskytoval a na ktorého použitie bol oprávnený. Skutočnosť, že žiadateľ nepodal vo veci dovolanie, ktoré bolo v tomto prípade podľa odporcu prípustné s poukazom na § 237 písm. f/ O.s.p. a zároveň odporcovi nepreukázal dostatočne existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa v zmysle § 53 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z., v konečnom

dôsledku podľa odporcu zakladá neprípustnosť takejto ústavnej sťažnosti. Odporca preto s poukazom na § 25 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. poukázal na to, že neprípustné návrhy môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť. Poukázal pritom na konštantnú rozhodovaciu prax ústavného súdu v takýchto prípadoch a to s odkazom na konkrétne rozhodnutia ústavného súdu. V preskúvanom prípade sa navrhovateľ domáhal poskytnutia právnej pomoci v konaní pred ústavným súdom vo veci podanej sťažnosti podľa § 127 ods. 1 Ústavy SR. Z obsahu predmetnej sťažnosti vyplýva, že navrhovateľ (v postavení sťažovateľa) namietal porušenie svojich práv konaním a rozhodnutiami Okresného súdu v Topoľčanoch č. 6C/263/2012 zo dňa 03.05.2013 a Krajského súdu Nitra č. k. 25Co/190/2013 zo dňa 03.07.2013. Tvrdil, že dôsledkom porušenia jeho ústavou garantovaných práv môže byť obmedzenie možnosti konať pred súdom. Táto skutočnosť nebola medzi účastníkmi konania sporná. Odporca v rámci posudzovania podmienok na priznanie právnej pomoci skúmal splnenie podmienok stanovených v § 6 ods. 1 písm. b/ v spojení s § 8 zákona č. 327/2005 Z. z., pričom pri posudzovaní bezúspešnosti sporu odporca vychádzal z podmienok stanovených v zákone č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov. Podľa § 18 ods. 1 písm. g/ citovaného zákona ústavný súd začne konanie, ak návrh podá každý, o ktorého práve sa má konať v prípadoch ustanovených o. i. v čl. 127 Ústavy SR, podľa ktorého ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 49 cit. zákona, sťažnosť môže podať fyzická osoba, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom sa porušili jej základné práva alebo slobody, ak o ochrane týchto základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Podľa § 25 ods. 2 cit. zákona ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, ktoré sú špecifikované v cit. ustanovení, o. i. aj neprípustné návrhy. Odporca v konaní skúmal splnenie podmienok na priznanie právnej pomoci žiadateľovi z hľadiska, či návrh (sťažnosť) navrhovateľa podaný ústavnému súdu s poukazom na čl. 127 Ústavy SR bol podaný včas a či je prípustný a to z hľadiska ust. § 53 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 38/1993 Z. z.

Z listinných dôkazov predložených žiadateľom (navrhovateľom) je zrejmé, že návrh (sťažnosť) podal žiadateľ v zákonnej 2-mesačnej lehote od právoplatnosti rozhodnutia. Z listinných dôkazov predložených navrhovateľom (žiadateľom) však zistil, a táto skutočnosť nebola medzi účastníkmi konania sporná, že navrhovateľ nepodal proti rozhodnutiu odvolacieho súdu (t. j. rozsudku Krajského súdu v Nitre) dovolanie, z čoho vyvodil záver, že žiadateľ nevyčerpal opravné prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Podľa § 53 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. je v takomto prípade sťažnosť neprípustná.

Navrhovateľ v odvolaní proti napadnutému rozhodnutiu odporcu v podstate namietal, že odporca nesprávne právne posúdil otázku splnenia podmienok na priznanie bezplatnej právnej pomoci v zmysle zákona č. 327/2005 Z. z., keď zo skutočnosti, že žiadateľ nepodal proti rozsudku Krajského súdu v Nitre dovolanie, t. j. nevyčerpal opravné prostriedky, vyvodil záver, že ústavná sťažnosť je s poukazom na § 53 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. neprípustná. Vychádzal pritom z názoru, že odvolací súd rozhodnutie prvostupňového súdu potvrdil, a preto neboli splnené podmienky na podanie dovolania podľa § 238 ods. 1 O.s.p., ani vo výroku neprípustil dovolanie, t. j. nebola splnená podmienka pre dovolanie podľa § 238 ods. 3 O.s.p. Z uvedeného vyvodil, že navrhovateľ riadne opravné prostriedky využil, a preto neboli splnené podmienky podľa § 53 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z., že ústavná sťažnosť je neprípustná. Túto námietku odvolateľa súd posúdil ako nedôvodnú. Podmienky prípustnosti dovolania sú upravené v § 236 a nasl. O.s.p., pričom podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa. Dovolanie je v zásade prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, a to v prípadoch stanovených v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. Konkrétne podľa § 237 písm. f/ O.s.p. dovolanie je o. i. prípustné proti všetkým rozhodnutiam odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. V preskúvanom prípade navrhovateľ tvrdil, že postupom a rozhodnutiami Okresného súdu Topoľčany a Krajského súdu Nitra bola navrhovateľovi odňatá možnosť konať pred súdom (uvedená skutočnosť vyplýva tak z obsahu ústavnej sťažnosti, ako aj z odvolania navrhovateľa). Keďže dôvody, ktoré uvádza žiadateľ v ústavnej sťažnosti podanej ústavnému súdu je možné podriaďiť pod uvedený dovolací dôvod, záver odporcu, že žiadateľ sa proti postupu uvedených súdov mal možnosť brániť podaním dovolania (proti rozsudku Krajského súdu Nitra), prípustnosť ktorého by sa opierala o ust. § 237 písm. 17 O.s.p. a pokiaľ

tak neurobil, a teda nevyčerpal opravné prostriedky, ktoré mu zákon (v tomto prípade O.s.p.) na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, je súladný so zákonom. Na tomto závere nemení nič ani skutočnosť, že žiadateľ v tomto prípade nebol oprávnený podať dovolanie podľa § 238 ods. 1 resp. ods. 3 O.s.p. Rovnako záver odporcu o tom, že sťažnosť nie je prípustná v zmysle § 53 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z., resp. že táto skutočnosť (nevyužitie opravných prostriedkov – dovolania) zakladá neprípustnosť sťažnosti, v dôsledku čoho existuje dôvodný predpoklad na postup ústavného súdu v zmysle § 25 ods. 2 citovaného zákona (odmietnutie sťažnosti) a to aj s poukazom na jeho rozhodovaciu prax (pozri napr. II. ÚS 453/2012, II. ÚS 443/2011, IV. ÚS 477/2013, IV. ÚS 281/2013) je zákonný. Navrhovateľ ďalej v odvolaní namietal s poukazom na § 53 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z., že ústavný súd neodmietne sťažnosť, ak „sťažnosť svojím významom podstatne presahuje osobné záujmy občanov SR“. Argumentoval, že ochrana ústavnosti a základných ľudských práv občanov presahuje osobné záujmy občana SR. Súd však v tejto súvislosti poukázal na znenie ustanovenia § 53 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. podľa ktorého ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa ods. 1 „ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa“. Námietka navrhovateľa teda nevychádza zo znenia cit. ust. § 53 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z., a preto ju krajský súd vyhodnotil ako právne irelevantnú. Pre úplnosť krajský súd poukázal na to, že odporca v konaní skúmal, či podmienka nevyčerpania opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov u žiadateľa nebola splnená z dôvodov hodných osobitného zreteľa (v prípade preukázania takýchto dôvodov by ústavný súd s poukazom na § 53 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. prijatie takejto sťažnosti neodmietol), pričom dospel k záveru, že žiadateľ takéto dôvody hodné osobitného zreteľa nepreukázal. Takýto záver vyplýva z dokazovania vykonaného listinnými dôkazmi predloženými žiadateľom (odvolateľom) do administratívneho spisu v správnom konaní. Záver odporcu, že v preskúmanom prípade nie sú splnené podmienky pre priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci v zmysle § 6 ods. 1 písm. b/ v spojení s § 8 zákona č. 327/2005 Z. z. sú preto výsledkom správneho právneho posúdenia veci. Z uvedeného dôvodu ani všeobecné konštatovanie navrhovateľa, že „nepriznanie práv pomoci bez relevantných dôvodov znamená zamedziť chudobným občanom prístup k spravodlivosti“ nie je vo vzťahu k posúdeniu zákonnosti napadnutého rozhodnutia odporcu relevantné. Rovnako námietka navrhovateľa, že postup odporcu sa „javí nezákonný a bez náležitého zdôvodnenia“, nemá oporu v odôvodnení napadnutého

rozhodnutia, ktoré má všetky zákonné náležitosti rozhodnutia v zmysle § 47 Správneho poriadku a krajský súd ho považoval za riadne odôvodnené.

Krajský súd zároveň rozhodoval o žiadosti navrhovateľa, ktorý v odvolaní požiadal o oslobodenie od súdneho poplatku z dôvodu chudoby, pričom na výzvu krajského súdu predložil vyplnené Tlačivo pre dokladovanie pomerov účastníka konania. Prvou podmienkou na priznanie oslobodenia od platenia súdneho poplatku je, aby účastník konania o oslobodenie požiadal. Druhou podmienkou je, že pomery účastníka odôvodňujú oslobodenie od súdnych poplatkov, pričom rozhodujúce budú osobné, rodinné a majetkové pomery. Treťou podmienkou je, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešne uplatňovanie alebo bránenie práva. Nesplnenie čo i len jednej z týchto zákonných podmienok má za následok nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Keďže navrhovateľ nespĺňal podmienku, že v konaní, ktoré je predmetom preskúmania (a v ktorom navrhovateľ požiadal o oslobodenie od súdneho poplatku) nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešne uplatňovanie práva, navrhovateľ nespĺnil podmienky pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov v zmysle § 138 ods. 1 O.s.p., pre ktoré je potrebné splnenie stanovených podmienok.

II.

Včas podaným odvolaním navrhovateľ sa domáhal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 27Sp/25/2014-35 zo dňa 13.01.2015 zrušil v celom rozsahu a vec vrátil odporcovi na ďalšie konanie, priznal navrhovateľovi náhradu trov konania a oslobodenie od platenia súdneho poplatku. V podanom odvolaní uviedol, že všeobecné súdy o porušení základných práv nerozhodovali, navrhovateľ podal sťažnosť na Ústavný súd SR, aby nezmeškal lehoty s tým, že o bezplatné zastupovanie z dôvodu chudoby požiadal odporcu. Názory odporcu týkajúce sa dovolania si osvojil aj krajský súd. Je toho názoru, že odporca nemá právomoc rozhodovať o neprípustnosti, resp. opodstatnenosti podanej sťažnosti, ktorú navrhovateľ doručil ústavnému súdu. Na podporu svojich tvrdení poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu SR III. ÚS 64/00-65 zo dňa 31.1.2001.

III.

Odporca vo svojom vyjadrení doručenom krajskému súdu dňa 18.03.2015 uviedol, že zmyslom § 237 ods. 1 O.s.p. je okrem iného možnosť podať opravný prostriedok proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu a teda zabezpečiť súdnu ochranu a právo na spravodlivý súdny proces aj tam, kde by už inak nebolo možné podať opravný prostriedok. Prípustnosť dovolania je založená na princípe univerzality, teda že dovolaním možno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu bez ohľadu na povahu predmetu konania. Táto možnosť je však prípustná, ak konanie trpí vadou vymenovanou v písm. a/ až g/ ustanovenia § 237 O.s.p. Zákon nemá žiadne obmedzenia v okruhu rozhodnutí napadnuteľných dovolaním (môže ísť o uznesenie, rozsudok, ktorými bolo rozhodnutie potvrdené, zrušené, zastavené konanie a pod.) Práve pod § 237 ods. 1 písm. f/ je možné subsumovať všetky námietky navrhovateľa podávané v prvostupňovom konaní (Okresný súd Topoľčany), ako aj v druhostupňovom konaní, keďže namietal porušenie rovnosti postavenia pred súdom a porušenie rovnosti občanov v právach, ktoré ako sám udáva vo svojom odvolaní voči rozhodnutiu centra o nepriznaní právnej pomoci zo dňa 18.03.2014 môžu mať za následok obmedzenie možnosti konať pred súdom. Neprípustnosť podania dovolania ako odvolací dôvod teda neobstojí.

Odporca poukázal na znenie § 8 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi, kde sú demonštratívne uvedené oblasti, na ktoré sa má centrum pri posudzovaní bezúspešnosti sporu zamerať. A teda či právo nezaniklo uplynutím času, či sa právo nepremlčalo a či je žiadateľ schopný označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, ktoré sú dôležité na posúdenie skutkového stavu veci. Ako centrum už uviedlo v predchádzajúcich vyjadreniach, skúmalo sa či nebola zmeškaná lehota na podanie ústavnej sťažnosti a či vie žiadateľ označiť dôkazy na splnenie svojich tvrdení a teda či sú splnené aj procesné podmienky na podanie ústavnej sťažnosti. Centrum zotrváva na svojom rozhodnutí, nakoľko žiadateľ nevyužil všetky opravné prostriedky pred podaním ústavnej sťažnosti, čo je procesnou prekážkou a z tohto dôvodu nebolo možné vylúčiť bezúspešnosť sporu.

Navrhovateľ dal v odvolaní do pozornosti nález Ústavného súdu III ÚS 64/00-65 zo dňa 31.01.2001 ktorým sa rozhodlo, že boli práva V. Š. rozhodnutiami Okresného súdu v Nitre a Krajského súdu v Nitre porušené. K uvedenému odporca uviedol, že v tomto

prípade nešlo o ústavnú sťažnosť, ale o podnet v zmysle čl. 130 ods. 3 Ústavy SR, ktorý sa už v súčasnej právnej úprave nenachádza.

Centrum sa stotožňuje s výrokom súdu i s jeho odôvodnením a má za to, že neexistuje žiaden odvolací dôvod podľa § 205 ods. 2 O.s.p. S ohľadom na vyššie uvedené považuje odporca podané odvolanie za nedôvodné a preto navrhol, aby príslušný súd odvolanie zamietol a rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 27Sp/25/2014-35 zo dňa 13.01.2015 v celom rozsahu potvrdil.

IV.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v zmysle § 212 ods. 1 v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. v rozsahu odvolacích dôvodov postupom podľa zákona č. 99/1963 Zb. O.s.p. Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 202 v spojení s § 250s O.s.p. podanie odvolania prípustné dospel k záveru, že podanie odvolania nie je dôvodné, pretože napadnutý rozsudok krajského súdu je vydaný v súlade so zákonom, a preto ho podľa § 219 ods. 1 v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. ako vecne správny potvrdil.

Predmetom preskúmania krajským súdom podľa tretej hlavy piatej časti O.s.p. bolo preskúmanie zákonnosti, postupu a rozhodnutia odporcu, ktorým navrhovateľovi nepriznal nárok na poskytnutie právnej pomoci vo veci ním podanej sťažnosti na ústavnom súde zo dňa 08.01.2014 podanej podľa čl. 127 Ústavy SR, v ktorej namieta porušenie svojich práv konaním a rozhodnutiami Okresného súdu v Topoľčanoch č. 6C/236/2012-90 zo dňa 03.05.2013 a Krajského súdu v Nitre č. k. 25Co/190/2013-121 zo dňa 03.07.2013.

Podľa § 3 ods. 1 zák. č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi, tento zákon sa vzťahuje na poskytovanie právnej pomoci

- a) v občianskoprávných veciach, obchodnoprávných veciach, pracovnoprávných veciach, rodinnoprávných veciach, v konaní pred súdom v správnom súdnictve a v týchto veciach aj v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky (ďalej len „vnútroštátne spory“),

- b) v cezhraničných sporoch v občianskoprávných veciach, obchodnoprávných veciach, pracovnoprávných veciach a v rodinnoprávných veciach,
- c) v azylových veciach, v konaní o administratívnom vyhostení a v týchto veciach aj v konaní pred súdom v správnom súdnictve a v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky,
- d) oznamovateľovi protispoločenskej činnosti v konaniach súvisiacich s podaním oznámenia okrem trestného konania a konania o správnom delikte a
- e) osobe, voči ktorej bola pozastavená účinnosť pracovnoprávneho úkonu podľa osobitného predpisu a v konaniach súvisiacich s podaním návrhu na nariadenie predbežného opatrenia.

Podľa § 6 ods. 1, 2 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi, fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, ak

- a) jej príjem nepresahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom,
- b) nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu a
- c) hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčíslit' v peniazoch.

(2) Podmienky na poskytnutie právnej pomoci podľa odseku 1 písm. a/ a b/ musí fyzická osoba spĺňať počas celého trvania poskytovania právnej pomoci bez finančnej účasti.

Podľa § 8 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi, pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti sporu centrum prihliadne najmä na to, či právo nezaniklo uplynutím času, či sa právo nepremĺčalo a či je žiadateľ schopný označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení, ktoré sú dôležité na zistenie skutkového stavu.

Podľa § 10 ods. 1, 5, 6 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi, konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci (ďalej len „konanie“) sa začína podaním písomnej žiadosti doloženej dokladmi preukazujúcimi skutočnosť uvedené v žiadosti, ktorú podáva žiadateľ na tlačive. Doklady preukazujúce, že sa žiadateľ nachádza v stave materiálnej núdže, nesmú byť staršie ako tri mesiace. Žiadosť musí obsahovať meno a priezvisko žiadateľa, jeho trvalý alebo prechodný pobyt a rodné číslo. Na výzvu centra žiadateľ doplní v primeranej lehote určenej centrom ďalšie údaje a doklady

týkajúce sa skutočností rozhodujúcich na posúdenie nároku na poskytnutie právnej pomoci, ktorá nesmie byť kratšia ako desať dní; centrum podľa možnosti zabezpečí doklady a iné potrebné údaje, ktorými disponujú štátne orgány, obce, notári a iné právnické osoby a fyzické osoby povinné poskytovať súčinnosť podľa tohto zákona.

(5) Centrum rozhodne o žiadosti do 30 dní od doručenia žiadosti, ktorá spĺňa náležitosti podľa odseku 1; túto lehotu nemožno predĺžiť. Proti rozhodnutiu, ktorým sa priznáva nárok na poskytnutie právnej pomoci, nie je možné podať opravný prostriedok. Ak centrum rozhodne, že nárok na poskytnutie právnej pomoci nepriznáva, možno v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia podať prostredníctvom centra odvolanie na príslušný krajský súd, o čom centrum žiadateľa náležitým spôsobom poučí v odôvodnení rozhodnutia.

(6) Rozhodnutie, ktorým sa nepriznáva nárok na poskytnutie právnej pomoci, okrem náležitostí podľa osobitného predpisu musí obsahovať aj poučenie, že ak odpadnú dôvody nepriznania nároku na poskytnutie právnej pomoci, môže žiadateľ v tej istej veci podať žiadosť opätovne.

Podľa § 25 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi, na konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci a o súvisiacich nárokoch podľa tohto zákona sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní.

Podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Podľa § 237 ods. 1 a 2 O.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania,
- c) účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný,
- f) účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom,
- g) rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

(2) Dovolanie podľa odseku 1 nie je prípustné proti rozhodnutiu v exekučnom konaní podľa osobitného predpisu.

Podľa § 238 ods. 1, 2, 3 O.s.p., dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej.

(2) Dovolanie je prípustné aj proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci.

(3) Dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

Podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len Ústava SR⁴), štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy SR, ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá Ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže Ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak Ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa § 49 zákona č. 38/1993 Z. z. organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, sťažnosť môže podať fyzická osoba alebo právnická osoba (ďalej len „sťažovateľ“), ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo

iným zásahom sa porušili jej základné práva alebo slobody, ak o ochrane týchto základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 53 ods. 1, 2, 3 zákona č. 38/1993 Z. z. organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

(2) Ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

(3) Sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Z administratívneho spisu súd zistil, že navrhovateľ požiadal odporcu o bezplatné právne zastupovanie pred Ústavným súdom SR vo veci podanej sťažnosti žiadosťou doručенou dňa 10.01.2014, pričom k žiadosti pripojil potvrdenie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Topoľčany o poberaní dávky v hmotnej núdzi za rok 2013, rozhodnutie Sociálnej poisťovne zo dňa 05.12.2013 o zvýšení starobného dôchodku od 01.01.2014 na sumu 210,- € mesačne, ako aj samotnú sťažnosť adresovanú Ústavnému súdu SR podľa čl. 127 Ústavy SR. Žiadateľ (navrhovateľ) namietal porušenie svojich práv v konaní a rozhodnutiami Okresného súdu v Topoľčanoch č. 6C/263/2012 zo dňa 03.05.2013 a Krajského súdu v Nitre č. 25Co/190/2013 zo dňa 03.07.2013. K sťažnosti boli pripojené fotokópie predmetných rozsudkov, ako aj podaní zo dňa 03.03.2013 doručených Okresnému súdu Topoľčany.

Z administratívneho spisu vyplýva, že predmetný rozsudok Okresného súdu Topoľčany spojený s rozsudkom Krajského súdu Nitra nadobudli právoplatnosť 14.11.2013 a vykonateľnosť 17.11.2013. Odporca správne konanie rozhodnutím zo dňa 16.01.2014 prerušil a vyzval žiadateľa o predloženie dokladov osvedčujúcich príjem žiadateľa. Uvedené doklady žiadateľ doručil odporcovi 24.01.2014. Odporca vyhodnotil príjmovú a majetkovú situáciu žiadateľa 27.01.2014 so záverom, že žiadateľ spĺňa zákonom stanovenú podmienku materiálnej núdze. Následne rozhodnutím zo dňa 05.02.2014 opätovne prerušil konanie

a vyzval žiadateľa o predloženie vyjadrenia, či bolo proti rozhodnutiu Krajského súdu v Nitre podané dovolanie, resp. v prípade, ak dovolanie podané nebolo, o preukázanie skutočností, že podmienka nevyčerpania opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, nie je splnená z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Žiadateľ listom doručeným odporcovi 18.02.2014 oznámil, že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nebolo podané. Poukázal na to, že odvolací súd prvostupňové rozhodnutie nezmenil v zmysle § 238 ods. 1 O.s.p., toto potvrdil, ale nevyslovil v potvrdzujúcom výroku, že dovolanie je prípustné podľa § 238 ods. 2 O.s.p. Odvolací súd žiadateľa v cit. rozsudku nepoučil o prípustnosti alebo neprípustnosti „odvolania“. Poukázal ďalej na to, že v súdnych konaniach si nemohol dovoliť právneho zástupcu z dôvodu chudoby a ťažkého zdravotného postihnutia. Následne odporca o žiadosti žiadateľa rozhodol napadnutým rozhodnutím č. 9725/2014-KaNR, r.z. 11521/2014 zo dňa 25.02.2014 tak, že nárok na poskytovanie právnej pomoci žiadateľovi nepriznal.

Odvolací súd v danej veci posudzoval rozsudok krajského súdu, č. k. 27Sp/25/2014-35 zo dňa 13.01.2015, ktorým rozhodnutie odporcu č. 976/2014-KaNR zo dňa 25.02.2014 potvrdil podľa § 250q ods. 2 O.s.p., navrhovateľovi náhradu trov konania ako ani oslobodenie od súdneho poplatku nepriznal. Odporca rozhodnutím č. 972/2014-KaNR, r.z. 11521/2014 zo dňa 25.02.2014 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“) o žiadosti navrhovateľa ako žiadateľa o poskytnutie právnej pomoci doručenej odporcovi dňa 10.01.2014 rozhodol tak, že navrhovateľovi nepriznal nárok na poskytnutie právnej pomoci s poukazom na § 10 ods. 5 zákona č. 327/2005 Z. z.

Po vyhodnotení závažnosti odvolacích dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu najvyšší súd s prihliadnutím na ustanovenie § 219 ods. 2 O.s.p. konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Preto sa s ním stotožňuje v celom rozsahu.

Zdôrazňuje, že navrhovateľ v podanom odvolaní namietal, že všeobecné súdy o porušení jeho základných práv nerozhodovali, z toho titulu podal sťažnosť na Ústavný súd SR. Je toho názoru, že odporca nemá právomoc rozhodovať o neprípustnosti, resp. opodstatnenosti podanej sťažnosti, ktorú navrhovateľ doručil ústavnému súdu. Zároveň sa domáhal oslobodenia od platenia súdnych poplatkov, nakoľko je osobou v hmotnej núdzi.

Odvolací súd v danej veci poukazuje na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Sžo/30/2014 a 4Sžo/37/2014 najmä s poukazom na § 53 ods. 1 – 3 zákona č. 38/1993 Z. z., z ktorých vyplýva, že dovolanie má prednosť pred sťažnosťou podanou na ústavný súd a je teda povinnosťou navrhovateľa vyčerpať pred podaním ústavnej sťažnosti aj tento mimoriadny opravný prostriedok. Tak ustanovuje aj judikatúra Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 24/02 zo dňa 13.03.2002, kde je judikované, že dovolanie možno považovať za účinný právny prostriedok nápravy porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a jeho nevyčerpanie nemožno nahrádzať sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy SR. Odporca v danej veci postupoval správne, keď nepriznal navrhovateľovi právnu pomoc, nakoľko podanie ústavnej sťažnosti zo strany navrhovateľa na ústavný súd za poskytnutia právnej pomoci od odporcu by bolo neúspešné, táto by bola zamietnutá ústavným súdom z titulu nevyčerpania všetkých dostupných možných opravných prostriedkov.

Najvyšší súd sa stotožňuje s argumentáciou krajského súdu, že podmienky prípustnosti dovolania sú upravené v § 236 a nasl. O.s.p., pričom podľa § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, *pokiaľ to zákon pripúšťa*. Dovolanie je v zásade prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, a to v prípadoch stanovených v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. Konkrétne podľa § 237 písm. f/ O.s.p. dovolanie je o. i. prípustné proti všetkým rozhodnutiam odvolacieho súdu, *ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom*. V preskúvanom prípade navrhovateľ tvrdil, že postupom a rozhodnutiami Okresného súdu Topoľčany a Krajského súdu Nitra bola navrhovateľovi *odňatá možnosť konať pred súdom* (uvedená skutočnosť vyplýva tak z obsahu ústavnej sťažnosti, ako aj z odvolania navrhovateľa). Keďže dôvody, ktoré uvádza žiadateľ v ústavnej sťažnosti podanej ústavnému súdu, je možné podriaďiť pod uvedený dovolací dôvod, záver odporcu, že žiadateľ sa proti postupu uvedených súdov mal možnosť brániť podaním dovolania (proti rozsudku Krajského súdu Nitra), prípustnosť ktorého by sa opierala o ust. § 237 písm. f/ O.s.p. a pokiaľ

tak neurobil, a teda nevyčerpal opravné prostriedky, ktoré mu zákon (v tomto prípade O.s.p.) na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, je súladný so zákonom. Na tomto závere nemení nič ani skutočnosť, že žiadateľ v tomto prípade nebol oprávnený podať dovolanie podľa § 238 ods. 1 resp. ods. 3 O.s.p.

K námietke navrhovateľa, že odporca nemá právomoc rozhodovať o neprípustnosti, resp. opodstatnenosti podanej sťažnosti, ktorú navrhovateľ doručil ústavnému súdu, odvolací súd uvádza, že otázka právomoci súdu je taktiež otázka, s ktorou sa odporca pri posudzovaní zrejmej bezúspešnosti musí zaoberať. Ak nie je daná právomoc súdu na to, aby vo veci konal a rozhodol, nemožno hovoriť o žiadnom potencionálnom úspechu osoby v konaní pred ústavným súdom. Vzhľadom na ustanovenie § 53 zákona č. 38/1993 Z. z. je právomoc ústavného súdu podmienená využitím opravných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd poskytuje.

K oslobodeniu od platenia súdneho poplatku sa odvolací súd stotožnil s názorom krajského súdu, že navrhovateľ nesplnil podmienku, a to že v konaní, ktoré je predmetom preskúmania nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešne uplatňovanie práva, a teda navrhovateľ nesplnil podmienky pre priznanie oslobodenia od súdnych poplatkov v zmysle § 138 ods. 1 O.s.p., pre ktoré je potrebné splnenie troch podmienok. Prvou podmienkou na priznanie oslobodenia od platenia súdneho poplatku je, aby účastník konania o oslobodenie požiadal. Druhou podmienkou je, že pomery účastníka odôvodňujú oslobodenie od súdnych poplatkov, pričom rozhodujúce budú osobné, rodinné a majetkové pomery. Treťou podmienkou je, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešne uplatňovanie alebo bránenie práva. Nesplnenie čo i len jednej z týchto zákonných podmienok má za následok nepriznanie oslobodenia od súdnych poplatkov. Nakoľko z vyššie uvedeného je zrejmé, že navrhovateľ by bol v konaní pred ústavným súdom neúspešný, nemal krajský súd inú možnosť ako mu nepriznať oslobodenie od platenia súdnych poplatkov.

Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení námietok navrhovateľa Najvyšší súd Slovenskej republiky s osvojením si argumentácie krajského súdu postupom podľa § 219 ods. 2 O.s.p. rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku a teda rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici, č. k. 27Sp/25/2014-35 zo dňa 13.01.2015, potvrdil ako vecne a právne správny.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 O.s.p. a § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. tak, že navrhovateľovi nepriznal trovy na náhradu, pretože bol v súdnom odvolacom konaní neúspešný.

Poučenie: Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok **nie je** prípustný.

V Bratislave dňa 5. apríla 2016

JUDr. Jana Z E M K O V Á PhD., v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Alena Augustiňáková